

25 let Velane

Moderni stroji — sodobna tehnologija

Letno 3 milijone metrov zaves — Ročno delo že preteklost — Razvojni program tovarne še ni končan

Pred petindvajsetimi leti, kmalu po končani vojni vihr, se je ob Ljubljani med starimi zidovi temačnega Cukrarnega prebudovalo novo življenje, kateremu nihče ne bi upal prisoditi dolgo in bujno rast.

ROJSTVO

Dne 6. decembra 1948 je v prostorih stare Cukrarnice na Poljanskem nasipu 40 pričela obratovati tekstilna tovarna Volnenka. Podedovala je zastarele in iztrošene stroje bivšega tovarnarja Josipa Kunca, pred samim obratovanjem pa je vodstvo 15-članskega kolektiva zbiralo po tekstilnih tovarnah Slovenije stare stroje in rezervne dele, ki so jih ta podjetja zaradi neuporabnosti že izločila iz proizvodnje. V nepriemernih prostorih večnadstropne stare stavbe je stekla proizvodnja raznovrstnih izdelkov, s katerimi je pričela polniti nezasedeno povojno tržišče. V tej razdrobljeni proizvodnji, ko še ni bilo mogoče go-

voriti o vpeljanih tehnoloških postopkih, so nastajali izdelki, kot npr. razne pletenine — bombažne otroške žabe, volnene jopice — razno perilo, vatelin, mornarske brisače, blago za rokavice, mreže za pakiranje sadja, bombažne zaves, tiskane rute, moški in ženski šali, pleti, svileni taft za dežnike itd. V prvih 10 letih je tovarna toliko povečala proizvodnjo šalov, da je lahko zadovoljila potrebam jugoslovanskega trga, Volnenkina svila za dežnike pa je postala pojem kvalitete. V tem obdobju je še pravilno delovanje pričanje, da se tudi ob zastarelih strojih in v stari zgradbi da z veliko truda uspešno gospodariti. Da to drži, lahko vidimo, če pogledamo tabelo tedanje rasti podjetja:

pri čemer se je število zaposlenih celo malo zmanjšalo — s 185 na 184 ljudi. Visoka akumulativnost je omogočila znatna investicijska vlaganja. Tako je bilo v letu 1969 dograjeno novo tovarniško poslopje na Šmartinski 52 s 6000 kv. metri površine, s čimer je bila dokončana prva faza razvoja nove tovarne. Torej so se vodstvo tovarne in samoupravni organi kolektiva pravočasno odločili za ta korak, saj so bile v Cukrarni izkoriščene že vse možnosti nadaljnjega razvoja in bi bilo v istih prostorih pričakovati le še stagnacijo proizvodnje. Za razvoj podjetja v obdobju 1964–1970 je bilo porabljenih 21.524.580 N-din lastnih sredstev in kratkoročnih kreditov, ki so bili do leta 1970 že vrnjeni.

RAZCVET

V novi tovarni so se odprle nove možnosti razvoja, pri čemer so morali začeti razmišljati o novih metodah dela, o programiranju proizvodnje ter o novih delavcih. Dokupili so nove stroje za pletenje in v zadnjem času za tkanje zaves ter tako močno povečali obseg in asortiment proizvodov, kar je narekovalo sodobnejši tehnološki postopek in s tem zopet nova vlaganja v mehanizacijo strojnega parka in ostalih fazah izdelave zaves. Tako so odpadla že skoraj vsa ročna dela.

Vse to širjenje proizvodnje je terjalo drugo fazo razvoja, ki je bila končana ob otvoritvi oplenitilnice leta 1972.

S tem razvojem se ni končan, saj morajo kaj kmalu začeti z gradnjo tovarne v tretji fazi, ki jim bo omogočila perspektivno razširitev proizvodnega koncepta, po katerem bodo izdelovali le še pletene in tkanje zaves.

Leto	bruto promet din (starih)
1954	267.721.000
1958	410.000.000

prispevek družbi din
65.794.458
150.000.000

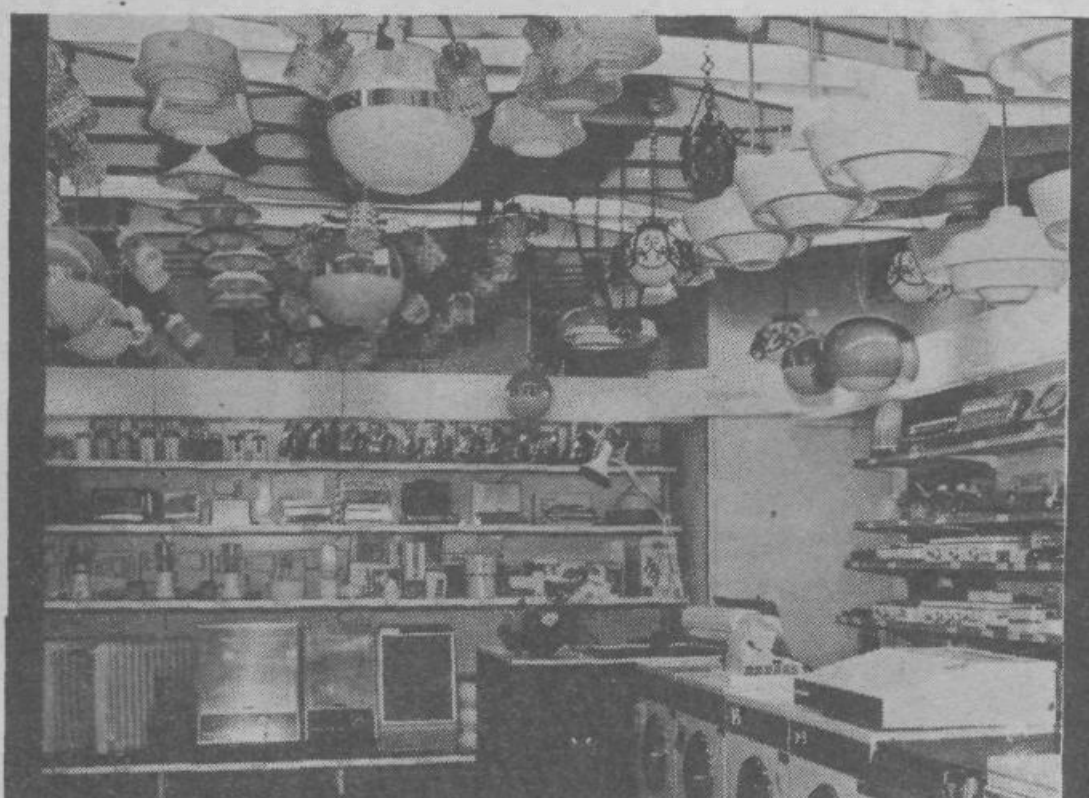
V tem času so v Volnenki mnogo poudarjali izboljšave delovnih možnosti, v svojih povojnih načrtih pa so postavili kot glavni problem za izboljšanje tehnološkega postopka ureditev skrajno zastarele sušilnice (kot gorivo so uporabljali žagane) in zgraditev dvigala. Zanimiva je tudi miselnost posameznikov, ki jih povzema iz tovarniškega lista ob desetletnici. Takrat so pisali: „Ni naša parola — nove stroje, novo tovarno. Pripravi smo, da se s starimi stroji da prav tako dobro gospodariti, le da z večimi napori.“ Toda to je bilo leta 1958. Ob desetletnici so le redki pomislili, da bi bilo v prihodnje moč doseči kaj več. In vendar so bila v drugem desetletju presežena vsa pričakovanja. Do leta 1964 je poslovalo podjetje še izključno z zastarelimi stroji in iz-

delovalo širok program izdelkov. V letu 1964 pa so iz proizvodnje izločili nerentabilne artikole ter se usmerili na specializirano proizvodnjo sintetičnih zaves in volnenih šalov in rut. Specializacija je bila usmerjena predvsem v pletilnico, v izdelavo sintetičnih vlaken, katerih obseg je bil 85–90 % celotne proizvodnje, ostalo so bili šali in rute.

RAST

Specializacija in modernizacija sintetičnih zaves ob nenehnem problemu rentabilnosti in ekonomičnosti poslovanja sta ob pravilni kadrovske politike omogočila skokovit dvig celotnega dohodka: od 5.941.260 N-din v letu 1960 na 37.785.120 N-din v letu 1969 in 33-kratno povečanje neto skladov,

JUGOTEHNIKA V MOSTAH

V ponedeljek, 12. oktobra, so v družbenem centru Most odprli novo specializirano trgovino Jugotehnike. Za celotno opremo in za sam lokal je podjetje moralo odšteti približno 2 milijona dinarjev. Med izvajalce del velja omeniti gradbeno podjetje Bežigrad, Alprem Kamnik in podjetje za razsvetljavo Elmond.

V trgovini bo potrošnikom na voljo pestra izbira elektro in vodovodnega instalacijskega materiala, izdelkov bele tehnike, sanitarne keramike in ne nazadnje akustičnih aparatov in diskoteka. To je prva tovrstna specializirana trgovina v Mostah.

Prodajali bodo tudi reprodukcijski material brez prometnega davka za obrtna podjetja in industrijo.

Trgovina bo odprta neprekinjeno od 8. do 20. ure in ob sobotah od 8. do 13. ure, na željo potrošnikov pa bo dostavljala nakupljeno blago tudi na dom.

Za konec naj še omenimo, da je v bodočem moščanskem potrošniškem centru še večina lokalov praznih, ker zaradi visoke cene buje ni kupcev. Želeli bi, da bi bili kmalu zasedeni, kajti znano je, da imamo v Mostah odločno premalo trgovin in drugih uslužnostnih lokalov. Torej, potrošniki, ogledajte si novo trgovino Jugotehnike, ne bo vam žal!

PISMO UREDNIŠTVU

Tovariši uredniki!
Prosimo vas, objavite v vašem časniku na podlagi določil zakona o tisku odgovor našega podjetja na članek Leopolda Kosa, objavljen pod naslovom „Opredelimo status hišnih svetov“ v 10. številki Naše skupnosti.

Svet predstavnikov družbene skupnosti in delavski svet podjetja sta na skupni seji 18. oktobra 1973, proučila zgoraj navedeni članek ter podrobno analizirala tisti del članka, ki daje oceno o poslovanju podjetja FOND, vključno z zahtevo po odstopu direktorja podjetja.

Svet predstavnikov družbene skupnosti in delavski svet podjetja soglasno menita, da je članek o poslovanju podjetja FOND ocena posameznika brez primere strokovne in konstruktivne kritike, hkrati pa poskus razvrednotenja vseh dosedanjih prizadevanj članov delovne skupnosti podjetja na področju stanovanjskega gospodarstva. Razpravljajci na seji so soglasno menili, da so ugotovitve o neizvedljivosti, reklamacijah, nerednih popravilih in podobno stalen problem za stanovalce in podjetje, vendar pa so v članku obravnavane na način, ki zlasti v sedanjih fazi sprememb na področju stanovanjskega gospodarstva ne pomeni konstruktivne kritike dosedanjega sistema. Prav tako ostro zavračamo mnenje,

da sedanja samouprava na področju upravljanja stanovanj ni socialistična. Dosedanji sistem na področju gospodarjenja s stanovanji v celoti ne ustreza več potrebam družbe, osnove samoupravljanja pa so bile tudi v dobi, ko je ta sistem nastajal, postavljene na socialistično samoupravno podlago.

Iz zapisnikov sestankov krajevne skupnosti Moste in Nove Jarše sicer ni razvidna formalna zahteva sodelujočih, da direktor podjetja odstopi, vendar je svet predstavnikov družbene skupnosti menil, da je potrebno odstraniti vse morebitne dvome o zaupanju širše družbene skupnosti v podjetje in njegovo vodstvo, zlasti v sedanjem času priprav sistemskih sprememb na področju stanovanjskega gospodarstva. Člani sveta predstavnikov družbene skupnosti so izglasovali zaupnico podjetju in direktorju, kar je po našem mnenju najbolj argumentiran odgovor na trditve pisca v začetku omenjenega članka.

Tovariško vas pozdravljamo!

FOND
stanovanjsko podjetje
Ljubljana
Namestnik
predsednika DS
SULIČ TIHOMIR,
dipl. inž. arh.

OPOMBA UREDNIŠTVA:

Uredništvo je zaprosilo avtorja spornega prispevka za pojasnilo, predvsem, kar zadeva avtentičnost in točnost navedb, citiranih iz zapisnikov svetov krajevnih skupnosti Moste in Nove Jarše. Tovariš Kos je uredništvu poslal oba zapisnika, iz katerih pa ni razvidna (kot je ugotovljeno v pismu stanovanjskega podjetja FOND) neposredna zahteva zborovalcev za odstop direktorja stanovanjskega podjetja. V zapisniku krajevnih skupnosti Nove Jarše je le nasploh govor o tem, „zakaj nihče ne kliče SP Fond na odgovornost, ker ne ukrepa in DA NI KLJUB NEPRAVILNOSTIM NOBENEGA ODSTOPA“.

Tovariš Kos pa obljublja, da bosta tako KS Moste kot Nove Jarše, kakor hitro bosta našli čas, sklicali takratne udeležence obeh zborov in povabili SP Fond ter direktorja, da podajo argumentirane odgovore na vsako pomanjkljivost posebej.

Iz dela solidarnostnega stanovanjskega sklada v Ljubljani

Kako do stanovanja?

Stanovanja so postala, posebno v zadnjih letih, velik problem tako posameznika kot družbe. Vsi ugotavljamo, da je gradnja zaradi nenehnih podražitev zašla v krizo in da bo prav leto 1973 leto z najmanjšim številom dograjenih stanovanj. Ob vsem tem pa je ugotovitev, da danes praktično do stanovanja ne more nihče z nizkimi prejemki, z velikimi družinami ali pa mladoporočenci, že tudi politični problem, saj ugotavljamo, da smo socialistična družba in da se bojujemo proti socialnim razlikam. Ravno tu pa je problem najbolj pereč. Zavedali so se še tudi naši najvišji politični forumi in tako je bil letos maja ustanovljen solidarnostni stanovanjski sklad, ki bo z obveznim prispevkom od osebnih dohodkov omogočal gradnjo stanovanj, namenjenih delovnim ljudem z dohodki do 900 din za osebo mesečno in mladim družinam.

Ker prek solidarnostnega stanovanjskega sklada že gradimo stanovanja tudi v naši občini (v Štepanji vasi), je želelo vodstvo sklada opozoriti javnost na delo sklada in na probleme, ki se ob tem porajajo: 6. novembra je sklicalo sestanek, na katerega so bili povabljeni predsednik skupščine mesta Ljubljana, predsednik mestne konference ZK in sveta zveze sindikatov Ljubljana, zastopniki mestne konference SZDL in mladine, predsedniki občinskih ljubljanskih skupščin, predstavniki stanovanjskih podjetij FOND in DOM, člani komisije za kreditiranje graditve najemnih stanovanj, člani upravnega odbora sklada in novinarji raznih listov in občinskih glasil.

Predsednik skupščine sklada Franc Sladič je uvodno podal poročilo o delu sklada za čas od njegove ustanovitve do danes. Nanizal je vrsto podatkov, od katerih so izstopali naslednji: solidarnostni stanovanjski sklad je ustanovila skupščina mesta Ljubljana; namen sklada je zagotoviti družbeno pomoč investitorjem, ki gradijo najemna stanovanja

za delavce z najnižjimi dohodki, nosilec stanovanjske pravice za delno nadomestitev stanarin; občanom, ki gradijo ali kupujejo etažna stanovanja ali družinske stanovanjske hiše, premiranje namenskih varčevalnih vlog pri poslovnih banki. Sklad bo reševal tudi stanovanjske probleme udeležencev NOB.

Materialne osnove sklada so: obvezni prispevek za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu, ki znaša za leto 1973 30 % od 6-odstotnega stanovanjskega prispevka; neporabljena sredstva, zbrana na podlagi zakona o prispevku za graditev stanovanj za udeležence NOB ter anuitete iz posojil, odobrenih iz sredstev tega prispevka; neporabljena sredstva na posebnem računu sredstev za subvencioniranje stanarin; namenska sredstva družbenopolitičnih skupnosti; sredstva, ki jih za namen sklada prostovoljno vložijo organizacije, skupnosti pokojniškega in invalidskega zavarovanja ter občani, in še nekaj drugih virov dohodkov.

Premiranje namenskega varčevanja za stanovanja je tudi ena izmed

dejavnosti sklada in naj spodbudi stanovanjsko varčevanje za nakup etažnih stanovanj ali družinskih hiš. V dejavnost sklada sodi tudi reševanje stanovanjskega problema udeležencev NOB.

Način upravljanja s temi sredstvi bo določen s posebnim odlokom, ki ga bo sprejela skupščina mesta Ljubljana.

Kirni program dela solidarnostnega sklada je bil v I. fazi v celoti realiziran. Pripravljen in potrjen je bil statut sklada, konstituirane so bile komisije, določeni so bili kriteriji za graditev najemnih stanovanj, izdelan in potrjen je bil finančni načrt in konstituirana je bila strokovna služba sklada.

V II. fazi, ki naj bi se zaključila konec leta, pa si je sklad zadolžil, pripraviti osnutek pravilnika o razdeljevanju najemnih stanovanj in ga dati v javno razpravo, izdelati kriterije za premiranje namenskega varčevanja, sprejeti splošne akte strokovne službe sklada in pripraviti poslovnike za delo posameznih komisij.

IZ ŽABJE PERSPEKTIVE

Še dobro, da imamo pravilnike

Povedal sem že, kako smo z vseh strani omejeni z različnimi predpisi, ki nas omejujejo, nam nalagajo, dovoljujejo in prepovedujejo hkrati. Skratka vsi predpisi, od ustave navzdol, prek zakonov, statinov, odredb, odlokov in uredb skrbijo, da se obnašamo demokratično, socialistično, samoupravno in ne vem kako še vse. Vendar nam vse to ne zadostuje! Zato imamo še vrsto raznih dogovorov, sporazumov in pravilnikov. Pravijo, da ima vsaka delovna organizacija prek trideset raznih predpisov in vsak tak predpis ima že najmanj po dva popravka. Polovica od teh jih več ne velja in čaka na dopolnitve, druga polovica pa je v nasprotju med seboj in nihče ne ve, kaj je in kaj ni prav. No,

resnici na ljubo to govorijo neobjektivni kritiki, ki jim ni všeč pravno urejen sistem, v katerem se ne more ribariti v kalnem.

Meni pa se zdi, da jih imamo še premalo. Le kako bi bili brez njih videti naši medsebojni odnosi! Naj vam to dokazem na primeru.

Stopim takole na primer k sekretarju našega podjetja in mu rečem: „Poslušaj, tovariš sekretar! Daj mi potni nalog za potovanje v inozemstvo. V Švico na primer. Takole za teden, deset dni!“

„Kaj boš tam, Pepe! Za turistično ali nakupovalno potovanje res ne moreš dobiti potnega naloga.“

„Kdo pravi, da bom šel pri-

„Službeno? Kako službeno? Kaj boš delal tam službeno?“

„Zakaj je potem šel naš direktor na službeno tumejo po Evropi?“

„To je nekaj drugega. Direktor si je v inozemstvu ogledal konkurenčne tovarne in je prinesel nazaj dragocene izkušnje, ki jih bomo s pridom uporabili v naši tovarni. Tako bomo imeli od potovanja vsi korist, tudi ti. Lahko rečemo, da se je tako rekoč žrtvoval za nas. Kaj pa ti?“

„Prav, se bom pa še jaz žrtvoval. Ogledal si bom vratarje in vratarice, izmenjal strokovne izkušnje na delovnem mestu — ne v baru, da ne bo dodatnih računov — in prinesel domov dragocena spoznanja...“

„Ze, ze, a v sorazmerju s stroški bi imeli premalo koristi... Le kaj moremo v vratarski službi še izboljšati?“

„Bi že kaj? Vsaj toliko, kot smo v podjetju v zadnjih petih letih, ko direktor redno hodi v inozemstvo. Slišal sem — po navljam, samo slišal sem —, da je direktor zadnjič ogledoval tovarne samo od zunaj, trgovine in bare pa od znotraj.“

„Ven! Sedaj te imam pa že zadosti. Samo še eno tako zini, pa boš takoj dobil potni nalog za večni odhod iz tovarne. Zaradi obrekovanja pa na sodišče... Marš ven!“

„Da, da, tako ali nekako tako bi potekel najin razgovor, če v podjetju ne bi imeli pravilnika o službenih potovanjih v tujino. Vsak bi delal, kar bi hotel. Tako pa je s predpisom vse točno urejeno. Le poglejmo!“

„Tovariš sekretar, v inozemstvo bi rad, da bi si ogledal, kako tam deluje vratarska služba...“

„Žel bi! Tudi drugi...“

„Poslušaj, Pepe! Veseli me sicer, da se zanimaš za napredek svojega delovnega mesta. Take iniciative smo pri nas vedno cenili. Toda — ali poznaš pravilnik o službenih potovanjih v tujino? Ne poznaš, seveda. Če bi ga poznal, sploh ne bi prišel k meni.“

Poglej, tu je pravilnik, ki ga je sprejel delavski svet, poudarjam, delavski svet. Poudarjam zato, da boš vedel, da nimam nič pri tem. Pred sprejetjem je bil pravilnik v javni razpravi. Tedaj bi lahko dal svoje pripombe, mnenja, dopolnitve... A tega nisi storil in sedaj govori pravilnik proti tebi.“

Tu, vidiš, natančno piše, kdo ima pravico službeno potovati v inozemstvo. Naj ti jih naštejemo: direktor, tehnični direktor, komercialni, sek..., no in še nekateri drugi, vodilni. Lahko ti zagotovim, da vratar ni omejen... Ti je sedaj jasno?“

„Jasno že, toda...“

„Poslušaj, brez: toda! Odkrito

ti povem, da bi ti, če bi bilo to odvisno od mene, dal potni nalog. Zasluzil si ga, dolga leta si v tovarni, naj bi ti bil za nagrado. A ne morem, pa če bi mi bil rodni brat. Imam zvezane roke, vidiš, takole... Zvezalo mi jih je samoupravljanje in... saj si za samoupravljanje, kaj?“

„Seveda sem...“

„Saj sem vedel, da razumeš. Je že tako, kaj hočemo. Moja dolžnost je, da ti dam še nasvet. Lahko zahtevaš spremembo pravilnika. Napravi predlog, daj ga v javno razpravo in predlagaj delavskemu svetu, da sprejme spremembo. Jaz ne bi imel nič proti, toda opozarjam te. Saj veš, kakšni so ljudje...“

Vem, vem... In tako se je vse končalo v obojestransko zadovoljstvo. Nič preprirov, vsi se razumemo. Drug drugemu bi radi pomagali, a ti preklesti pravilniki, ki nam kot Damoklejev meč bingljajo nad glavami, tega ne dovoljujejo... „Kaj hočemo, višja sila!“